

Rewilding pilot Borkumse Stenen: Vervolg 2023-2026

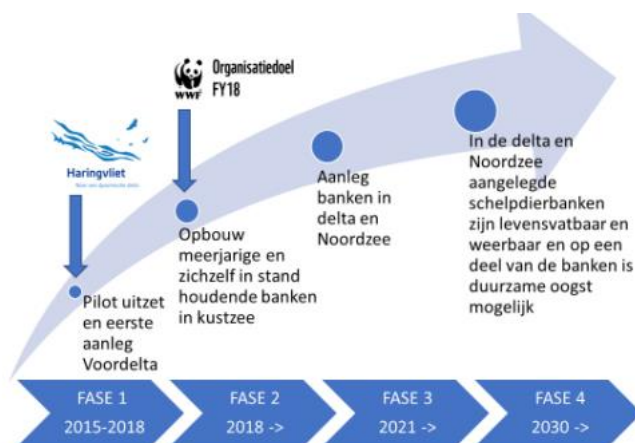
ARK Rewilding Nederland, 18 maart 2023

WNB-Vergunning Oesterherstelproject Borkumse Stenen – DGAN-NB / 18086726 - 08-05-2018

ARK is bereid en heeft de middelen om het project een vervolg te geven in de komende vier jaren. Dit schrijven is bedoeld om invulling te geven aan artikel 15 uit de bovengenoemde vergunning.

Experiment oesterbankherstel Borkumse stenen

In 2018 is WNF samen met ARK begonnen aan een experiment voor het aanleggen van een oesterbank in de Borkumse Stenen, ten behoeve van herstel van natuurlijk hard substraat en mariene biodiversiteit van de Noordzee. Dit experiment is onderdeel van een meerjarig plan voor herstel van schelpdierbanken op de Noordzee (zie figuur 1). Oesterbankherstel heeft tijd nodig, zoals gesteld in het plan van 2018: *“A timeframe of about 10-15 year should be considered to fully complete such a pilot. A positive result can be expected sooner, but this timeframe provides a buffer for set-backs”*. (van der Have, 2018)

1. Meerjarig plan voor herstel schelpdierbanken op de Noordzee

Het doel is:

1. Kickstarten van een levensvatbare en zichzelf instandhoudende schelpdierbank in de diepe Noordzee
2. Distilleren van elementen van succes voor actief herstel van schelpdierbanken in de diepe delen van de Noordzee

De lessen die het experiment in de Borkumse Stenen oplevert, zijn nodig en waardevol voor het opschalen van oesterbankherstel op het niveau van het Noordzee-ecosysteem.

Actie 2018-2020

Tot 2020 heeft WNF gehandeld onder de aldaar geldende vergunning *WNB-Vergunning Oesterherstelproject Borkumse Stenen – DGAN-NB / 18086726* en heeft per jaar maximaal 7.000 volwassen oesters afkomstig uit Noorwegen uitgeplaatst. Het project is beschreven in 'WWF projectbeschrijving active restoration Borkum stones 15-03-2018'. Het stelt *“Dit project moet als een uitzondering worden gezien: het is niet ons doel om op grote schaal veel oesterbanken te herstellen*

met oesters uit wilde banken uit Noorwegen. Het is ons doel om erachter te komen wat er nodig is om banken op te bouwen. Voor dit experiment hebben we dus volwassen oesters nodig. Om het herstel van de oesterbanken in de Noordzee op te schalen, zullen we de kwekerijen moeten opstarten met beperkte hoeveelheden wilde oesters.”

Aanbevelingen in 2018 over voortzetting

Ten tijden van het eerste experiment, waren niet alle benodigde elementen voor handen. Het actieplan uit 2018 anticipeerde als volgt op voortzetting van het experiment (Reuchlin, E. 2018, p28-19)

- Voeg Spat-on-shell toe zodra het beschikbaar komt.
- Gebruik grote hoeveelheden spat(-on-shell) vanwege hoge sterfte door predatie.
- Ontwikkel een kwekerij naar Duits, Engels en Frans voorbeeld om grote hoeveelheden constant beschikbaar te maken.
- Gebruik Bonamia-vrije oesters waar geen oesters meer leven;
- Ontwikkel tolerante of resistente oesters;
- Gebruik Bonamia vrije populatie uit lokaal gebied i.v.m. genetica en preventie van exoten.

Er is sinds 2018 actief gewerkt aan deze aanbevelingen. Zodoende kan het project worden vervolgd volgens de originele projectopzet.

Vervolg vanaf 2023: Spat(-on-Shell) uit een Nederlandse kwekerij

Het plan is om **vanaf 2023, vier jaar lang, jaarlijks maximaal 15 m2 spat(-on-shell) uit te zetten in maximaal 1 uitzetting per jaar**. Hierbij zal gebruik worden gemaakt kooien van 40x40x44 cm gaas (gabions). Preventieve maatregelen met betrekking tot genetica, verspreiding van exoten en parasieten zijn als volgt:

Genetica: productie in lokale kwekerij

Het bronmateriaal is afkomstig uit Nederlandse wateren. De afgelopen jaren is door Wageningen Marine Research, Stichting Zeeschelp en ARK actief geïnvesteerd in een Nederlandse kwekerij voor nakomelingen voor toepassing in oesterherstelprojecten in de Nederlandse Noordzee

Ten tijde van dit schrijven, kan de kwekerij van Stichting Zeeschelp in Yrseke voorzien in grote hoeveelheden spat(-on-shell): *“The reproduction of flat oysters seems to have become predictable and the confidence is there to repeat this year’s rate of success” (Dubbeldam, 2022).*

Exoten of probleemsoorten: screening van kweekproductie en test op Bonamia-tolerantie

Inzake artikel 11 en 12 onderhavige vergunning

De eerder geïntroduceerde Noorse oesters zijn kwetsbaar voor een mogelijke toekomstige Bonamia ostreae-infectie. Daarom heeft Bonamia-vrij en resistent uitgangsmateriaal de voorkeur.

Alle geïmporteerde spat in dit experiment is afkomstig uit de kwekerij van Stichting Zeeschelp. Het risico op Bonamia-infectie wordt weggenomen middels toepassing van een screeningmethode van Wageningen Marine Research. Deze behandeling is 100% effectief gebleken en het risico op verstoring door invasieve exoten is daardoor afwezig, een effect van verstoring door verspreiding invasieve exoten wordt uitgesloten

Wageningen Marine Research heeft een methode ontwikkeld om te voldoen aan de veterinaire regelgeving van de EU voor de preventie en bestrijding van bepaalde ziekten bij aquatisch materiaal. Zie ook bijgevoegd artikel (Kamermans P. et al., 2023). Het ontwikkelde protocol maakt het mogelijk om Bonamia-vrije oesters te kweken uit een besmette populatie. Het voordeel hiervan is dat deze

oesters een zekere mate van tolerantie hebben ontwikkeld voor de infectie, waardoor een nieuw in de Noordzee geïntroduceerde populatie een grotere overlevingskans heeft dan oesters die niet eerder besmet waren, mocht de infectie ooit zover komen. De kans op dat laatste is klein, maar niet uitgesloten.

Conform de laatste herziening van de betreffende EU-verordening wordt in de voorgestelde regelgeving bepaald dat producenten van platte oesters of larven minimaal drie jaar ziektevrije (in dit geval *Bonamia*-vrije) oesters moeten hebben geproduceerd. Uit de testen, uitgevoerd door Wageningen Bioveterinary Research in samenwerking met Wageningen Marine Research, bleek dat de oesters die met deze methode zijn geproduceerd bij Stichting Zeeschelp, de afgelopen drie jaren niet zijn besmet met *Bonamia*.

Exoten of probleemsoorten: behandeling schelpmateriaal

Inzake artikel 14 onderhavige vergunning

Het schelpensubstraat wordt zodanig behandeld dat het geen levend materiaal meer bevat.

Effectiviteit: Uitplaatsing in gabions

Het doel van uitzetting van spat-on-shell in de gabions is:

- Houd predatoren op afstand van de spat-on-shell;
- Bescherm spat tegen sedimentatie door bewegende zandgolven (megaripples);
- Oesters bij elkaar houden tot het gaas is geoxideerd en uit elkaar valt (1-2 jaar). Onze hypothese is dat op het moment van 'vrijlaten' de oesters samengegroeid zullen zijn tot een klomp die zwaar genoeg is om zonder bescherming op de zeebodem te blijven.

Bijlagen

Kamermans, P. et al. (2023). *Bonamia-free flat oyster (Ostrea edulis L.) seed for restoration projects: non-destructive screening of broodstock, hatchery 4 production and test for Bonamia-tolerance*. EDP Sciences.

Ministerie LNV, *WNB-Vergunning Oesterherstelproject Borkumse Stenen – DGAN-NB / 18086726*
08-05-2018

Reuchlin-Hugenholtz, E. (2018). *Active Restoration of Oysterbeds in Borkumse Stenen*. Zeist.

van der Have, T. (2018). *Voortoets platte oester-pilot Borkumse Stenen, Noordzee, Toetsing in het kader van de Wet Natuurbescherming*. Culemborgh.